ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

14. května 2009 *

Ve věci C-161/08,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím hof van beroep te Antwerpen (Belgie) ze dne 8. dubna 2008, došlým Soudnímu dvoru dne 18. dubna 2008, v řízení

Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV

proti

Belgische Staat,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas (zpravodaj), předseda senátu, A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus a A. Arabadžev, soudci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Internationaal Verhuis- en Transportsbedrijf Jan de Lely BV S. Sablonem, advocaat,

– za belgickou vládu J.-C. Halleuxem, jako zmocněncem,

– za Komisi Evropských společenství S. Schønbergem a F. Ronkes Agerbeekem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 odst. 1 až 3 nařízení Komise (EHS) č. 1593/91 ze dne 12. června 1991, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 719/91 o používání karnetů TIR a ATA ve Společenství jako tranzitních dokladů (Úř. věst. L 148, s. 11, dále jen „prováděcí nařízení"), ve spojení s článkem 11 Celní úmluvy o mezinárodní přepravě zboží v rámci karnetů TIR, podepsané v Ženevě dne 14. listopadu 1975 (dále jen „Úmluva TIR").

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely BV (dále jen „Jan de Lely") a Belgische Staat (belgický stát) ve věci výběru cel a daní z mezinárodní přepravy v rámci karnetu TIR.

Právní rámec

Ustanovení použitelná na přepravu TIR

3 Belgické království je smluvní stranou Úmluvy TIR, stejně jako Evropské společenství, které ji schválilo nařízením Rady (EHS) č. 2112/78 ze dne 25. července 1978 (Úř. věst. L 252, s. 1; Zvl. vyd. 02/01, s. 208). Uvedená úmluva vstoupila pro Společenství v platnost dne 20. června 1983 (Úř. věst. L 31, s. 13).

4 Úmluva TIR mimo jiné stanoví, že zboží přepravované v rámci karnetu TIR, který zavádí, nepodléhá placení nebo složení dovozního nebo vývozního cla a daní u celních úřadů tranzitu.

5 Pro účely uplatňování těchto výhod Úmluva TIR vyžaduje, aby bylo zboží doprovázeno během celé doby přepravy jednotným dokladem, a to karnetem TIR, který slouží ke kontrole dodržování předpisů při přepravě. Vyžaduje rovněž, aby bylo na přepravu poskytnuto zajištění sdruženími schválenými smluvními stranami podle ustanovení jejího článku 6.

6 Článek 6 odst. 1 Úmluvy TIR tak stanoví:

„S výhradou stanovených podmínek a jistot, které sama stanoví, může každá smluvní strana zmocnit některá sdružení, aby přímo nebo prostřednictvím odpovídajících sdružení vydávala karnety TIR a vystupovala jako ručitel.“

7 Karnet TIR se skládá z řady listů složených z útržkového listu č. 1 a útržkového listu č. 2 s kmenovými listy, na kterých jsou obsaženy všechny nezbytné informace, přičemž pro každé průchozí území se použije jedna dvojice útržkových listů. Na začátku přepravy se kmenový list č. 1 předloží celnímu úřadu odeslání. K vyřízení operace dojde návratem kmenového listu č. 2 od celního úřadu výstupu na témže celním území. Tento postup se opakuje pro každé průchozí území použitím jednotlivých dvojic útržkových listů, které jsou součástí téhož karnetu.

8 Podle článku 8 Úmluvy TIR:

„1. Záruční sdružení se zavazuje zaplatit splatná dovozní nebo vývozní cla a poplatky [daně] zvýšené o případné úroky z prodlení, které by měly být zaplaceny podle celních zákonů a nařízení země, ve které byl porušen předpis, týkající se operace TIR. Toto sdružení ručí za zaplacení uvedených částek společně a nerozdílně s osobami, které je dluží.

2. Jestliže v případech uvedených v odstavci 1 tohoto článku zákony a nařízení smluvní strany nestanoví placení dovozních nebo vývozních cel a poplatků [daní], zavazuje se záruční sdružení zaplatit za týchž podmínek částku rovnající se výši dovozních nebo vývozních cel a poplatků [daní] zvýšených o případné úroky z prodlení.

3. Každá smluvní strana stanoví pro každý karnet TIR maximální výši částek, jejichž zaplacení lze na záručních sdruženích požadovat podle ustanovení odstavců 1 a 2.

4. Záruční sdružení je odpovědné vůči orgánům země, ve které se nachází celní úřad odeslání, od okamžiku, kdy celní úřad přijme karnet TIR. V dalších zemích, kterými operace přepravy zboží v rámci karnetů TIR prochází, začíná tato odpovědnost, jakmile je zboží dovezeno […].

[…]

7. Při splatnosti částek uvedených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku mají příslušné orgány pokud možno žádat o zaplacení osobu nebo osoby, které je přímo dluží, dříve než svůj nárok uplatní vůči záručnímu sdružení.“

9 Článek 11 Úmluvy TIR zní následovně:

„1. Jestliže karnet TIR nebyl uvolněn nebo byl uvolněn s výhradami, nejsou příslušné orgány oprávněny požadovat na záručním sdružení zaplacení částek podle čl. 8 odst. 1 a 2, pokud do jednoho roku od přijetí karnetu TIR těmito orgány neuvědomily tyto orgány písemně sdružení o neuvolnění nebo o uvolnění s výhradou. Toto ustanovení platí rovněž v případě, kdy uvolnění bylo získáno nekale nebo podvodně, avšak v takovém případě je lhůta dvouletá.

2. Žádost o zaplacení částek podle čl. 8 odst. 1 a 2 se zasílá záručnímu sdružení nejdříve tři měsíce ode dne, kdy toto sdružení bylo uvědoměno o neuvolnění karnetu, o jeho uvolnění s výhradou nebo o jeho uvolnění získaném nekale nebo podvodně, a nejpozději ve lhůtě dvou let od téhož dne. V případech, které však v uvedené dvouleté lhůtě byly předány soudu, zasílá se žádost o zaplacení do roka ode dne nabytí právní moci soudního rozhodnutí.

3. K zaplacení požadovaných částek má záruční sdružení tříměsíční lhůtu ode dne, ke kterému mu byla žádost o zaplacení zaslána. Zaplacené částky jsou sdružení vráceny, jestliže se do dvou let ode dne uvedeného na žádosti o zaplacení celním orgánům prokáže, že při dané dopravní operaci [přepravě] nebyly porušeny předpisy.“

10 Článek 19 Úmluvy TIR stanoví:

„Zboží a silniční vozidlo, jízdní souprava nebo kontejner se předvádí celnímu úřadu odeslání spolu s karnetem TIR. Celní orgány země odeslání učiní nezbytná opatření, aby se přesvědčily o přesnosti manifestu o zboží a aby přiložily celní závěry nebo zkontrolovaly celní závěry přiložené v rámci odpovědností těchto celních orgánů řádně zmocněnými osobami."

11 Podle článku 21 stejné úmluvy:

„V každém celním úřadu tranzitu, jakož i v celních úřadech určení se silniční vozidlo, jízdní souprava nebo kontejner předvádí celním orgánům ke kontrole spolu s nákladem a s příslušným karnetem TIR."

12 Článek 37 Úmluvy TIR stanoví:

„Nelze-li zjistit, na kterém území byl přestupek spáchán, platí domněnka, že byl spáchán na území smluvní strany, kde byl zjištěn."

Právo Společenství

13 Článek 1 nařízení Rady (EHS) č. 719/91 ze dne 21. března 1991 o používání karnetů TIR a ATA ve Společenství jako tranzitních dokladů (Úř. věst. L 78, s. 6) stanoví:

„Uskuteční-li se v souladu s platnými ustanoveními přeprava zboží z jednoho do jiného místa Společenství, v rámci mezinárodní přepravy zboží na podkladě karnetů TIR (Úmluva TIR), je Společenství považováno pro účely používání karnetu TIR pro takovou přepravu za jediné území ve smyslu nařízení Rady (EHS) č. 2151/84 ze dne 23. července 1984 o celním území Společenství […], naposledy pozměněného nařízením (EHS) č. 4151/88 […]." *(neoficiální překlad)*

14 Článek 10 nařízení č. 719/91 stanoví:

„1. Tímto článkem není dotčena platnost zvláštních opatření vyplývajících z Úmluvy TIR a Úmluvy ATA týkajících se odpovědnosti záručních sdružení při použití karnetu TIR nebo ATA.

2. Jestliže se během přepravy na podkladě karnetu TIR nebo tranzitu na podkladě karnetu ATA nebo v souvislosti s nimi zjistí, že v určitém členském státě byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalosti, vybere tento členský stát clo a ostatní dávky, které se případně za dané zboží vybírají podle předpisů Společenství nebo vnitrostátních předpisů, aniž jsou dotčena trestněprávní opatření.

3. Jestliže nelze zjistit, na kterém území byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, považují se za spáchané v členském státě, v němž byly zjištěny, není-li celním orgánům v určené lhůtě uspokojivě prokázáno řádné provedení přepravy nebo místo, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti skutečně spáchány.

Jestliže se porušení předpisů nebo nesrovnalosti při neexistenci takového důkazu považují za spáchané v členském státě, v němž byly zjištěny, uloží tento členský stát cla a jiné dávky týkající se daného zboží podle předpisů Společenství nebo podle vnitrostátních předpisů.

Jestliže se později zjistí členský stát, ve kterém došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalostem, vrátí členský stát, který clo a poplatky původně uložil, tomuto členskému státu clo a poplatky, kterým zboží v uvedeném členském státě podléhá, s výjimkou těch, které byly uloženy podle druhého pododstavce jako vlastní příjmy Společenství. V tomto případě se vrátí případný přeplatek osobě, která clo a poplatky původně zaplatila.

Je-li výše cla a ostatních poplatků, které byly původně uloženy a vráceny v členském státě, v němž byly zaplaceny, nižší než výše cla a ostatních poplatků dlužných v členském státě, v němž skutečně došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalostem, vybere tento členský stát rozdíl podle předpisů Společenství nebo vnitrostátních předpisů.

Členské státy přijmou opatření nezbytná k zabránění porušování předpisů a páchání nesrovnalostí a k jejich účinnému postihu.“ *(neoficiální překlad)*

15 Článek 2 prováděcího nařízení stanoví:

„1. Jestliže se během dopravy [přepravy] uskutečňované na podkladě karnetu TIR nebo tranzitu na podkladě karnetu ATA nebo v souvislosti s nimi zjistí, že došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalostem, sdělí celní orgány tuto skutečnost držiteli karnetu TIR nebo karnetu ATA a záručnímu sdružení ve lhůtě stanovené v čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR nebo v čl. 6 odst. 4 Úmluvy ATA.

2. Důkaz o řádném uskutečnění přepravy na podkladě karnetu TIR nebo tranzitu na podkladě karnetu ATA ve smyslu čl. 10 odst. 3 prvního pododstavce nařízení (EHS) č. 719/91 je nutno předložit ve lhůtě uvedené v čl. 11 odst. 2 Úmluvy TIR nebo v čl. 7 odst. 1 a 2 Úmluvy ATA.

3. Uspokojivý důkaz může být příslušným orgánům předložen zejména:

a) předložením dokladu potvrzeného celními orgány prokazujícího, že dotčené zboží bylo předloženo celnímu úřadu určení. Tento doklad musí obsahovat údaje nezbytné k identifikaci zboží;

nebo

b) předložením celního dokladu o propuštění pro domácí spotřebu vystaveného ve třetí zemi nebo opisu nebo fotokopie tohoto dokladu; opis nebo fotokopii musí ověřit buď subjekt, který potvrdil prvopis dokladu, orgán dotyčné třetí země nebo

orgán členského státu. Tento doklad musí obsahovat údaje nezbytné k identifikaci dotčeného zboží;

nebo

c) pokud jde o Úmluvu ATA, důkazy stanovenými v článku 8 uvedené Úmluvy.“ *(neoficiální překlad)*

16 Nařízení č. 719/91 bylo zrušeno nařízením Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, (Úř. věst. L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307), a prováděcí nařízení bylo zrušeno nařízením Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 (Úř. věst. L 253, s. 1; Zvl. vyd. 02/06, s. 3), jehož ustanovení jsou použitelná ode dne 1. ledna 1994.

17 Článek 454 odst. 3 první pododstavec nařízení č. 2454/93 v původním znění stanoví:

„Jestliže nelze zjistit, na kterém území byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, považují se za spáchané v členském státě, v němž byly zjištěny, není-li celním orgánům ve lhůtě podle čl. 455 odst. 1 uspokojivě prokázáno řádné provedení režimu [operace] nebo místo, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti skutečně spáchány.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

18 Dne 26. listopadu 1992 přijal kantoor der douane en accijnzen te Antwerpen (celní úřad v Antverpách) (Belgie) karnet TIR-TABAK 9445594 pro přepravu cigaret do Makedonie. Držitelem karnetu byla společnost Jan de Lely. Záručním sdružením za tuto přepravu byla Fédération royale belge des transporteurs (Febetra).

19 Dne 27. listopadu 1992, nebo někdy okolo tohoto data, byl návěs použitý pro tuto přepravu s nákladem cigaret odcizen v Limburgu an der Lahn (Německo).

20 Poté, co belgický stát konstatoval, že karnet TIR přijatý v Antverpách nebyl uvolněn, požadoval dovozní cla a spotřební daně z uvedené přepravy a vydal platební výměr. V této souvislosti bylo neuvolnění karnetu TIR sděleno společnosti Febetra dopisem ze dne 4. března 1993.

21 Držiteli karnetu TIR bylo jeho neuvolnění naopak oznámeno až dne 17. listopadu 1994.

22 Společnost Jan de Lely podala proti platebnímu výměru námitku u rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (soud prvního stupně v Antverpách).

23 U tohoto soudu požadovala společnost Jan de Lely zrušení uvedeného platebního výměru.

24 V řízení před soudem prvního stupně předložila společnost Jan de Lely jednak protokol vystavený dne 13. února 1993 městskou policií v Kerkrade (Nizozemsko), z něhož vyplývá, že k odcizení došlo kolem 27. listopadu 1992 v Německu, a jednak rozsudky okresního soudu v Maastrichtu vydané v průběhu října 1993, kterými byli pachatelé krádeže odsouzeni.

25 Rozsudkem ze dne 17. října 2003 zamítl rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen návrh společnosti Jan de Lely.

26 Jan de Lely podala poté proti tomuto rozhodnutí odvolání u hof van beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách).

27 Za těchto podmínek se hof van beroep te Antwerpen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tři následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 2 odst. 1 [prováděcího] nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 [Úmluvy TIR] vykládán v tom smyslu, že propadná lhůta stanovená v čl. 11 odst. 1 [Úmluvy TIR] platí jen ve prospěch záručního sdružení, avšak nikoliv ve prospěch držitele karnetu, respektive že překročení lhůty jednoho roku po přijetí karnetu TIR má vůči držiteli karnetu vliv na vymahatelnost celního dluhu nebo spotřebních daní a zvláštních spotřebních daní, jakož i na odpovědnost držitele karnetu a že překročením lhůty jednoho roku ztrácí příslušné celní orgány oprávnění dluh vybírat?

2) Musí být čl. 2 odst. 2 a 3 [prováděcího] nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 a 2 [Úmluvy TIR] vykládán v tom smyslu, že lhůta v něm stanovená platí pouze pro

podání důkazu ohledně řádného průběhu přepravy, nikoli však pro podání důkazu o místu, na kterém byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalosti?

3) Musí být čl. 2 odst. 2 a 3 [prováděcího] nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 a 2 [Úmluvy TIR] vykládán v tom smyslu, že v rozsahu, ve kterém lhůta v něm stanovená platí rovněž pro podání důkazu o místu, na kterém byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalosti, není tato lhůta propadná a že držitel karnetu může podat tento důkaz i po uplynutí této lhůty?“

K předběžným otázkám

K první otázce

28 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR vykládán v tom smyslu, že nedodržení lhůty pro oznámení držiteli karnetu TIR, že tento karnet nebyl uvolněn, má za následek, že příslušné celní orgány ztrácí oprávnění provést výběr cel a daní z mezinárodní přepravy zboží uskutečněné na podkladě uvedeného karnetu.

Vyjádření účastníků řízení

29 Žalobkyně v původním řízení nejprve uvádí, že z ustanovení čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR výslovně vyplývá, že příslušné orgány

mají povinnost uvědomit držitele karnetu TIR, jakož i záruční sdružení o porušení předpisů nebo o nesrovnalosti ve lhůtě jednoho roku od přijetí karnetu TIR. Toto oznámení umožňuje držiteli karnetu TIR předat důkazy, které má k dispozici, za tím účelem, aby byl rychle určen stát pověřený výběrem cla. Žalobkyně v původním řízení dále upřesňuje, že jestliže je tato lhůta překročena, zaniká vymahatelnost celního dluhu, pokud dotyčná osoba může podat důkaz ohledně místa, na kterém k porušení předpisů nebo k nesrovnalosti skutečně došlo. Tak je tomu přitom ve věci v původním řízení. Nakonec tvrdí, že z ustanovení Úmluvy TIR, především z jejího čl. 8 odst. 1 a 7 vyplývá, že je třeba nejprve požadovat zaplacení u držitele karnetu TIR, a teprve poté si jej vyžádat od záručního sdružení. Není proto logické, aby byla pohledávka promlčena vůči záručnímu sdružení, avšak nikoli vůči uvedenému držiteli.

30 Belgická vláda je toho názoru, že lhůta upravená v čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení odkazuje na jednoletou lhůtu, která běží od data přijetí karnetu TIR, tak jak je stanovena v čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR. Podle této vlády však lhůtu upravenou v uvedeném čl. 2 odst. 1 nelze považovat za propadnou lhůtu. Ani čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení, ani jeho základní nařízení, tedy nařízení č. 719/91, ani další ustanovení práva Společenství totiž neobsahují v tomto smyslu žádné údaje. Naopak ze samotného znění čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR, jakož i z účelu této úmluvy vyplývá, že lhůta, kterou upravuje, je propadnou lhůtou, ale pouze vůči záručnímu sdružení. Úmluva TIR se netýká podmínek výběru dlužných částek u držitele karnetu TIR.

31 Stejně tak se domnívá Komise Evropských společenství, že lhůta obsažená v čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR je zcela zjevně lhůtou propadnou, pokud jde o záruční sdružení. Takový závěr se naopak nenabízí, jsou-li dotčeny právní vztahy mezi držitelem karnetu TIR a příslušnými orgány. Ze znění sporných ustanovení, jakož i z celé Úmluvy TIR totiž vyplývá, že držitel karnetu TIR má při přepravě uskutečňované na podkladě karnetu TIR povinnost řádné péče. Na rozdíl od záručního sdružení se tedy uvedený

držitel považuje za informovaného o případných porušeních předpisů nebo nesrovnalostech spáchaných v průběhu přepravy, a může tedy předvídat, že příslušné orgány od něj dlužné částky vyberou.

32 Komise dodává, že lhůta pro oznámení vůči držiteli karnetu TIR má za cíl pouze podnítit příslušné orgány, aby včas zahájily řízení, které vede k zaplacení celního dluhu. Tato lhůta tedy chrání zájem Společenství na tom, aby mu byly rychle poskytnuty vlastní zdroje. Překročení lhůty pro oznámení vůči držiteli karnetu TIR tedy nemá vliv na vymahatelnost celního dluhu. Takový výklad krom toho odpovídá stávajícímu stavu platných právních předpisů.

Odpověď Soudního dvora

33 Je třeba nejprve poznamenat, že jestliže se během přepravy uskutečňované na podkladě karnetu TIR zjistí, že došlo k porušení předpisů nebo k nesrovnalostem, stanoví lhůtu pro oznámení držiteli karnetu TIR, že nedošlo k jeho uvolnění, čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení.

34 Podle tohoto čl. 2 odst. 1 sdělí příslušné orgány skutečnost, že došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalostem, držiteli karnetu TIR a záručnímu sdružení ve lhůtě stanovené v čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR.

35 Uvedený čl. 11 odst. 1 stanoví, že příslušné orgány nejsou oprávněny požadovat na záručním sdružení zaplacení částek podle čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy TIR, pokud do

jednoho roku od přijetí karnetu TIR těmito orgány neuvědomily tyto orgány písemně sdružení o neuvolnění (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 19. března 2009, Komise v. Itálie, C-275/07, Sb. rozh. s. I-2005, bod 92).

36 Ačkoli z toho vyplývá, že lhůta pro oznámení vůči držiteli karnetu TIR činí jeden rok od přijetí karnetu TIR těmito orgány (viz rozsudek ze dne 5. října 2006, Komise v. Nizozemsko, C-312/04, Sb. rozh. s. I-9923, bod 50), zůstává nicméně nevyřešená otázka, zda se odkaz čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení na lhůtu stanovenou v čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR týká pouze samotné délky této lhůty, nebo zda se naopak rovněž týká důsledků jejího uplynutí, tedy že její nedodržení vede k zániku dluhu. Uvedený čl. 11 odst. 1 totiž stanoví zánik celního dluhu v případě nedodržení této lhůty pouze u záručního sdružení.

37 Pokud jde o držitele karnetu TIR, je třeba nejprve poukázat na to, že ani čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení, ani žádné jiné ustanovení tohoto nařízení neuvádí důsledky, které mohou vyplývat z nedodržení oznamovací lhůty (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 14. listopadu 2002, SPKR, C-112/01, Recueil, s. I-10655, bod 28).

38 Je třeba dále uvést, že prováděcí nařízení musí být pokud možno vykládáno v souladu se základním nařízením, jakož i s mezinárodními dohodami uzavřenými Společenstvím (viz zejména rozsudky ze dne 10. září 1996, Komise v. Německo, C-61/94, Recueil, s. I-3989, bod 52; výše uvedený rozsudek SPKR, bod 29, jakož i ze dne 9. ledna 2003, Petrotub a Republica, C-76/00 P, Recueil, s. I-79, bod 57).

39 Účinky nedodržení lhůty uvedené v čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení musejí být tedy posouzeny jak z hlediska nařízení č. 719/91, tak i z hlediska Úmluvy TIR.

40 Žádné ustanovení nařízení č. 719/91 nebo Úmluvy TIR přitom neumožňuje dospět k závěru, že nedodržení oznamovací lhůty vůči držiteli karnetu TIR, uvedené v čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení, vede u něj k zániku dluhu, a tedy k osvobození od povinnosti tento dluh zaplatit (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek SPKR, bod 30).

41 Jak to naopak správně tvrdí Komise, ze systematiky Úmluvy TIR vyplývá, že oznamovací lhůta vůči držiteli karnetu TIR, jak je uvedena v prováděcím nařízení, není propadnou lhůtou.

42 Povinnosti držitele tohoto karnetu vyplývající z Úmluvy TIR totiž ukazují, že se držitel karnetu TIR považuje za informovaného ohledně porušení předpisů nebo nesrovnalosti, ke kterým došlo v průběhu přepravy uskutečněné v rámci režimu TIR.

43 Zejména z článků 19 a 21 Úmluvy TIR vyplývá, že držitel karnetu TIR musí dbát na předvedení silničního vozidla a zboží celnímu úřadu odeslání a na předvedení silničního vozidla s nákladem a příslušným karnetem každému celnímu úřadu tranzitu, jakož i celnímu úřadu určení. Z toho vyplývá, že držitel karnetu TIR je na rozdíl od záručního sdružení považován za informovaného o průběhu přepravy uskutečňované na podkladě tohoto karnetu.

44 Za těchto podmínek nemá nedodržení jednoleté lhůty vyplývající z prováděcího nařízení žádný dopad na samotnou vymahatelnost cel a daní souvisejících s přepravou, a nemá tedy vliv na nárok příslušných orgánů vybrat je od držitele karnetu TIR.

45 Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně v původním řízení, je otázka, zda držitel karnetu TIR může v případě překročení lhůty poskytnout důkaz ohledně místa, kde skutečně

došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalostem, nerelevantní pro účely stanovení, zda je tato oznamovací lhůta lhůtou propadnou.

46 Je pravda, že Soudní dvůr měl ve svém výše uvedeném rozsudku SPKR vyložit ustanovení týkající se rovněž nedodržení oznamovací lhůty, a to lhůty stanovené v čl. 379 odst. 1 nařízení č. 2454/93, která se týká režimu vnějšího tranzitu. V této souvislosti Soudní dvůr konstatoval, že nedodržení jedenáctiměsíční lhůty upravené v uvedeném článku neosvobozuje hlavního povinného od povinnosti uhradit celní dluh, jelikož mu mimo jiné byla částka tohoto dluhu oznámena ve stanovené propadné lhůtě a jelikož dotyčná osoba neposkytla důkaz ohledně místa, kde došlo k porušení předpisů nebo k nesrovnalosti, tak jak je upraveno jiným článkem stejného nařízení (viz výše uvedený rozsudek SPKR, bod 32).

47 Podle žalobkyně v původním řízení z tohoto rozsudku vyplývá, že překročení lhůty nevede k zániku vymahatelnosti celního dluhu, pokud dotyčná osoba nemohla poskytnout důkaz ohledně místa, kde došlo k porušení předpisů nebo k nesrovnalosti. Z toho vyvozuje, *a contrario*, že překročení této lhůty k zániku vymahatelnosti tohoto dluhu vede, pokud dotyčná osoba může takový důkaz poskytnout.

48 Soudní dvůr přitom ve výše uvedeném rozsudku SPKR rozhodl, že nedodržení dotyčné jedenáctiměsíční lhůty samo o sobě nezamezuje vybrání celního dluhu od hlavního povinného (viz rozsudek ze dne 14. dubna 2005, Komise v. Nizozemsko, C-460/01, Sb. rozh. s. I-2613, bod 60). V bodě 32 uvedeného rozsudku SPKR totiž Soudní dvůr připomněl, že po uplynutí oznamovací lhůty podléhá vymahatelnost tohoto dluhu dalším podmínkám, jako je zejména neexistence důkazu ohledně místa, kde došlo k porušení předpisů nebo k nesrovnalosti.

49 Na rozdíl od tvrzení žalobkyně v původním řízení tedy Soudní dvůr nijak neuvedl do spojitosti zánik oznamovací lhůty a možnost poskytnout důkaz ohledně místa, kde došlo k porušení předpisů nebo k nesrovnalosti.

50 Nakonec je třeba upřesnit, že cílem čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení je zajistit jednotné a řádné uplatňování ustanovení týkajících se výběru cel a daní v zájmu rychlého a účinného poskytování vlastních zdrojů Společenství (výše uvedený rozsudek ze dne 5. října 2006, Komise v. Nizozemsko, bod 54, a obdobně výše uvedený rozsudek ze dne 14. dubna 2005, Komise v. Nizozemsko, bod 60).

51 Vzhledem k tomuto cíli, a jak poznamenává Komise, musí být tedy jednoletá lhůta vůči držiteli karnetu TIR považována za lhůtu, která představuje procesní pravidlo určené pouze správním orgánům za tím účelem, aby jednaly co nejrychleji (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek SPKR, bod 34).

52 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 Úmluvy TIR musí být vykládán v tom smyslu, že nedodržení lhůty pro oznámení držiteli karnetu TIR, že tento karnet nebyl uvolněn, nemá za následek, že příslušné celní orgány ztrácejí oprávnění provést výběr cel a daní z mezinárodní přepravy zboží uskutečněné na podkladě uvedeného karnetu.

Ke druhé otázce

53 Svou druhou otázkou se předkládající soud táže, zda musí být čl. 2 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 a 2 Úmluvy TIR vykládán v tom smyslu, že stanoví pouze lhůtu pro podání důkazu ohledně řádného průběhu přepravy, a nikoli lhůtu pro podání důkazu ohledně místa, na kterém byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalost.

Vyjádření účastníků řízení

54 Žalobkyně v původním řízení se domnívá, že zásada právní jistoty brání tomu, aby byl čl. 2 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení vykládán tak, že stanoví rovněž lhůtu pro podání důkazu o místu, na kterém byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalost.

55 Belgická vláda má za to, že vnitrostátní ustanovení ohledně předkládání důkazů přísluší uplatňovat vnitrostátnímu soudu, jelikož čl. 2 odst. 2 prováděcího nařízení stanoví lhůtu pouze pro předložení důkazu ohledně řádného průběhu přepravy, a nikoli k prokázání místa, na kterém byly skutečně spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalost. Tento výklad je podle této vlády ostatně potvrzen jak čl. 2 odst. 3 prováděcího nařízení, který upravuje pouze důkazy ohledně řádného uskutečnění přepravy na podkladě karnetu TIR, tak čl. 454 odst. 3 prvním pododstavcem nařízení č. 2454/93, kterým zákonodárce Společenství výslovně upravil lhůtu pro předložení důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány.

56 Belgická vláda uvádí, že je třeba každopádně postupovat s určitou pružností a ponechat si čas k určení místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti skutečně spáchány.

57 Komise je rovněž toho názoru, že pokud není v právních předpisech Společenství stanovena žádná lhůta, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby podle zásad svého vnitrostátního práva použitelných na důkazy určil, zda v konkrétním případě, který projednává, a vzhledem ke všem okolnostem byl ve lhůtě předložen důkaz ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány. Ve svém posouzení musí vnitrostátní soud zohlednit jednak skutečnost, že držiteli karnetu TIR nemůže být fyzicky znemožněno poskytnout výše uvedený důkaz a jednak, že lhůta nesmí být příliš dlouhá, aby bylo právně a fyzicky možné provést výběr dlužných částek v jiném členském státě.

Odpověď Soudního dvora

58 Pokud jde o lhůtu k podání důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, je třeba připomenout, že čl. 10 odst. 3 nařízení č. 719/91 stanoví, že jestliže nelze zjistit, na kterém území byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, považují se za spáchané v členském státě, v němž byly zjištěny, není-li celním orgánům v určené lhůtě uspokojivě prokázáno řádné provedení přepravy nebo místo, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti skutečně spáchány.

59 Uvedený čl. 10 odst. 3 byl přitom proveden čl. 2 odst. 2 prováděcího nařízení, který stanoví – odkazem na čl. 11 odst. 2 Úmluvy TIR – lhůtu k předložení důkazu o řádném uskutečnění přepravy. Uvedený čl. 2 odst. 2 však nijak neupravuje lhůtu použitelnou pro předložení důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány.

60 Podle svého znění se tedy čl. 2 odst. 2 prováděcího nařízení použije pouze na lhůtu k předložení důkazu o řádném uskutečnění přepravy, a nikoli na lhůtu pro předložení důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány.

61 Toto konstatování je potvrzeno, jak to poznamenává belgická vláda, zněním odst. 3 téhož článku 2, který upravuje předložení důkazů pouze ohledně řádného uskutečnění přepravy.

62 Dále je třeba uvést, že čl. 2 odst. 2 prováděcího nařízení nelze vykládat v tom smyslu, že lhůta, která je v něm upravena, je rovněž lhůtou, ve které musí být poskytnut důkaz ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány.

63 Určení lhůty k podání důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, totiž přísluší zákonodárci. V této souvislosti byla lhůta k poskytnutí tohoto důkazu ostatně nakonec stanovena čl. 454 odst. 3 prvním pododstavcem nařízení č. 2454/93, tedy v prováděcím nařízení k nařízení č. 2913/92. Nařízení č. 2454/93 však není z důvodů časové působnosti v projednávaném případě použitelné.

64 Je pravda, že pokud jde o záruční sdružení, Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 23. září 2003, BGL (C-78/01, Recueil, s. I-9543), rozhodl, že lhůta, kterou sdružení má k předložení důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, činí dva roky, přičemž tato lhůta začíná běžet od data, kdy mu byla zaslána žádost o zaplacení.

65 Je však třeba poukázat na to, že ve výše uvedeném rozsudku BGL se Soudní dvůr vyjádřil v přesně vymezeném kontextu, zejména článků 454 a 455 nařízení č. 2454/93, v jejich znění použitelném na skutkový stav této věci. Jak je přitom uvedeno v bodě 63 tohoto rozsudku, tyto články výslovně upravují lhůtu k poskytnutí důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, zatímco v daném případě taková ustanovení práva Společenství chybí, jelikož se uvedené články nepoužijí z důvodů časové působnosti.

66 Jak tvrdí belgická vláda a Komise, v případě, kdy neexistuje právní úprava Společenství týkající se lhůty k poskytnutí důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby podle zásad svého vnitrostátního práva použitelných na důkazy určil, zda v konkrétním případě, který projednává, a vzhledem ke všem okolnostem byl ve lhůtě předložen důkaz ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány (viz obdobně rozsudek ze dne 23. března 2000, Met-Trans a Sagpol, C-310/98 a C-406/98, Recueil, s. I-1797, body 29 a 30).

67 Soudnímu dvoru však přísluší uvést některá kritéria nebo některé zásady práva Společenství, jež je třeba při tomto posouzení respektovat (viz obdobně rozsudek ze dne 10. dubna 2008, Marks & Spencer, C-309/06, Sb. rozh. s. I-2283, bod 61).

68 Soud Společenství tak musí na prvním místě zohlednit skutečnost, že účelem důkazu ohledně místa, na kterém byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, je zpochybnit příslušnost členského státu, který provádí výběr cel a daní, a zároveň uvést, který členský stát bude příslušný k výběru těchto cel, pokud se domněnka ohledně místa, na kterém došlo k porušení předpisů nebo nesrovnalosti, bude považovat za vyvrácenou (výše uvedený rozsudek BGL, bod 54).

69 Tento jiný členský stát musí být určen rychle, aby mohl přijmout nezbytná opatření k výběru dlužných částek. Kdyby tedy vnitrostátní právo upravovalo příliš dlouhou lhůtu, která již neumožňuje právně a fyzicky vybrat dlužné částky v jiném členském státě, byl by narušen plný účinek práva Společenství (viz výše uvedený rozsudek BGL, bod 55).

70 Zadruhé je třeba připomenout, že dodržení práv na obhajobu v každém řízení zahájeném proti osobě, které může vést k vydání aktu, který nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení, a zejména v řízení, ve kterém mohou být uloženy sankce, představuje základní zásadu práva Společenství. Tato zásada vyžaduje, aby každá osoba, které může být uložena sankce, mohla užitečně vyjádřit své stanovisko ohledně skutečností, na jejichž základě je sankce uložena, a předložit jakýkoli důkaz, který je relevantní pro její obhajobu (viz rozsudek ze dne 21. března 1990, Belgie v. Komise, nazývaný „Tubemeuse“, C-142/87, Recueil, s. I-959, body 46 a 47; rozsudky ze dne 29. června 1994, Fiskano v. Komise, C-135/92, Recueil, s. I-2885, body 39 a 40, jakož i výše uvedený rozsudek BGL, bod 52).

71 Z toho vyplývá, že pokud vnitrostátní soud v takovém případě jako ve věci v původním řízení posuzuje lhůtu k předložení důkazu ohledně místa, kde byly porušení předpisů nebo nesrovnalosti spáchány, musí dbát na to, zda držitel karnetu TIR mohl takový důkaz fyzicky předložit (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek BGL, bod 66).

72 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 2 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení ve spojení s čl. 11 odst. 1 a 2 Úmluvy TIR musí být vykládán v tom smyslu, že stanoví pouze lhůtu pro podání důkazu ohledně řádného průběhu přepravy, a nikoli lhůtu pro podání důkazu ohledně místa, kde byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalost. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby podle zásad svého vnitrostátního práva použitelných na důkazy určil, zda v konkrétním případě, který projednává, a vzhledem ke všem okolnostem byl posledně uvedený důkaz předložen ve lhůtě. Vnitrostátní soud tuto lhůtu nicméně posoudí při dodržení práva Společenství a zohlední přitom zejména skutečnost, že lhůta nesmí být příliš dlouhá, a to za tím účelem, aby byl výběr dlužných částek právně a fyzicky možný v jiném členském státě, a dále to, aby tato lhůta fyzicky umožňovala držiteli karnetu TIR výše uvedený důkaz předložit.

Ke třetí otázce

73 Vzhledem k odpovědi na druhou otázku není namístě odpovídat na třetí otázku.

K nákladům řízení

74 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Článek 2 odst. 1 nařízení Komise (EHS) č. 1593/91 ze dne 12. června 1991, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 719/91 o používání karnetů TIR a ATA ve Společenství jako tranzitních dokladů, ve spojení s článkem 11 odst. 1 Celní úmluvy o mezinárodní přepravě zboží v rámci karnetů TIR, podepsané v Ženevě dne 14. listopadu 1975, musí být vykládán v tom smyslu, že nedodržení lhůty pro oznámení držiteli karnetu TIR, že tento karnet nebyl uvolněn, nemá za následek, že příslušné celní orgány ztrácejí oprávnění provést výběr cel a daní z mezinárodní přepravy zboží uskutečněné na podkladě uvedeného karnetu.**

2) **Článek 2 odst. 2 a 3 nařízení č. 1593/91 ve spojení s čl. 11 odst. 1 a 2 Celní úmluvy o mezinárodní přepravě zboží v rámci karnetů TIR, podepsané v Ženevě dne 14. listopadu 1975, musí být vykládán v tom smyslu, že stanoví pouze lhůtu pro podání důkazu ohledně řádného průběhu přepravy, a nikoli lhůtu pro podání důkazu ohledně místa, kde byly spáchány porušení předpisů nebo nesrovnalost. Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby podle zásad svého vnitrostátního práva použitelných na důkazy určil, zda v konkrétním případě, který projednává, a vzhledem ke všem okolnostem byl posledně uvedený důkaz předložen ve lhůtě. Vnitrostátní soud tuto lhůtu nicméně posoudí při dodržení práva Společenství a zohlední přitom zejména skutečnost, že lhůta nesmí být příliš dlouhá, a to za tím účelem, aby byl výběr dlužných částek právně a fyzicky možný v jiném členském státě, a dále to, aby tato lhůta fyzicky umožňovala držiteli karnetu TIR výše uvedený důkaz předložit.**

Podpisy.